TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2009. gada 29. oktobrī *

Lieta C-246/08

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2008. gada 3. jūnijā cēla

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv P. Ālto [*P. Aalto*] un D. Triandafilu [*D. Triantafyllou*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Somijas Republiku, ko pārstāv A. Gimareša-Purokoski [*A. Guimaraes-Purokoski*], pārstāve,

atbildētāja.

* Tiesvedības valoda — somu.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: otrās palātas priekšsēdētājs, kas pilda trešās palātas priekšsēdētāja pienākumus, H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], tiesneši P. Linda [*P. Lindh*], A. Ross [*A. Rosas*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*] un A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] (referents),

ģenerāladvokāts D. Ruiss-Harabo Kolomers [D*. Ruiz-Jarabo Colomer*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2009. gada 7. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, atbilstoši Somijas tiesiskajam regulējumam par juridisko palīdzību neiekasēdama pievienotās vērtības nodokli (turpmāk tekstā — "PVN") par juridisko palīdzību, ko par daļēju atlīdzību snieguši valsts juridiskās palīdzības biroji, proti, šajos birojos nodarbināti juriskonsulti, kamēr tādi paši pakalpojumi tiek aplikti ar PVN, ja tos sniedz privāti juriskonsulti, Somijas Republika nav izpildījusi Padomes 1977. gada 17. maija Sestās direktīvas 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma

nodokļiem — Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV L 145, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Sestā direktīva"), 2. panta 1. punktā un 4. panta 1., 2. un 5. punktā paredzētos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

2 Sestās direktīvas 2. pantā bija noteikts:

"[PVN] jāmaksā:

1. Par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu, ko par atlīdzību attiecīgās valsts teritorijā veicis nodokļu maksātājs, kas kā tāds rīkojas;

2. Par preču ievešanu."

3 Saskaņā ar šīs direktīvas 4. pantu:

"1. "Nodokļa maksātājs" nozīmē visas personas, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru 2. punktā norādītu saimniecisku darbību neatkarīgi no šīs darbības mērķa un rezultāta.

2. Šā panta 1. punktā minētā saimnieciskā darbība aptver visas ražotāju, tirgotāju un pakalpojumu sniedzēju darbības, ieskaitot kalnrūpniecību, lauksaimniecisku darbību un brīvo profesiju darbības. Ilglaicīga materiāla vai nemateriāla īpašuma [pastāvīga ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas] izmantošana nolūkā gūt no tā ienākumus arī uzskatāma par saimniecisku darbību.

[..]

5. Valstis, reģionālās un vietējās pārvaldes iestādes, kā arī citus publisko tiesību subjektus neuzskata par nodokļa maksātājiem attiecībā uz darbībām vai darījumiem, kuros tās iesaistās kā valsts iestādes, pat ja tās šo darbību vai darījumu sakarā ievāc nodokļus, iemaksas, ziedojumus vai maksājumus.

Tomēr, iesaistoties šādās darbībās vai darījumos, tās uzskata par nodokļa maksātājiem attiecībā uz minētajām darbībām vai darījumiem, ja to uzlūkošana par personām, kas nav nodokļu maksātāji, radītu nozīmīgus konkurences traucējumus.

[..]”

4 Sestās direktīvas 6. panta 1. punktā bija noteikts:

““Pakalpojumu sniegšana” nozīmē jebkuru darījumu, kas nav preču piegāde 5. panta izpratnē.

Šādi darījumi cita starpā var ietvert:

— nemateriālā īpašuma nodošanu neatkarīgi no tā, vai tas ir tāda dokumenta priekšmets, kurš rada īpašumtiesības,

— pienākumu atturēties no kādas darbības vai pieļaut kādu darbību vai situāciju,

— pakalpojumu veikšanu, pildot valsts iestādes izdotu vai tās vārdā izdotu rīkojumu, vai arī pildot likumu.”

Valsts tiesiskais regulējums

Juridiskās palīdzības tiesiskais regulējums

5 Somijas juridiskās palīdzības sistēmas pamatā ir četri 2002. gadā pieņemti dokumenti: 2002. gada 5. aprīļa Likums par juridisko palīdzību [*Oikeusapulaki* (257/2002)], 2002. gada 5. aprīļa Likums par valsts juridiskās palīdzības birojiem [*Laki valtion oikeusaputoimistoista* (258/2002)], Ministra 2002. gada 23. maija Dekrēts par juridisko palīdzību [*Valtioneuvoston asetus oikeusavusta* (388/2002)] un Ministra 2002. gada 23. maija Dekrēts par juridiskās palīdzības atlīdzināšanas kritērijiem [*Valtioneuvoston asetus oikeusavun palkkioperusteista* (389/2002)].

6 Likuma par juridisko palīdzību 1. pantā paredzēts, ka juridiskā palīdzība tiek nodrošināta par valsts līdzekļiem, ja personai ir nepieciešama palīdzība juridiskā jautājumā, bet tās finansiālais stāvoklis tai neļauj pašai to apmaksāt. Juridiskā palīdzība var tikt sniegta gan tiesvedības procesā, gan ārpustiesas lietā.

7 Atbilstoši šī likuma 8. pantam juridisko palīdzību principā sniedz valsts juridiskās palīdzības birojos (turpmāk tekstā — "valsts biroji") strādājoši juriskonsulti. Šajos birojos, kuru skaits 2000. gadā bija 60, tiek nodarbināti aptuveni 220 juriskonsulti, kas ir valsts algoti ierēdņi. Šo valsts biroju darbības izdevumi tiek apmaksāti no valsts līdzekļiem. Juridiskās palīdzības saņēmēju samaksātos honorārus kā ieņēmumus iegrāmato katra biroja budžetā, un šādi apmaksātajiem darbības izdevumiem netiek piešķirts nekāds valsts finansējums.

8 Šajā pašā Likuma par juridisko palīdzību 8. pantā tomēr ir paredzēts, ka dalībai tiesvedībā ir iespējams iecelt arī privātu juriskonsultu, proti, advokātu vai kādu citu juristu, kas tam ir devis savu piekrišanu. Ja juridiskās palīdzības saņēmējs savai pārstāvībai pats piedāvā personu, kas atbilst prasītajiem nosacījumiem, tā šai nolūkā ir jāieceļ, ja vien nav īpaši iemesli to nedarīt.

9 Likuma par juridisko palīdzību 17. pantā reglamentēts privāto juriskonsultu honorārs. Atbilstoši šai normai privātajam juriskonsultam tiek nodrošināts saprātīgs honorārs, kā arī atlīdzināti izdevumi, un to apmaksā valsts un izmaksā pēc tam, kad ir atskaitīta juridiskās palīdzības saņēmēja maksājamā daļa. Privātais juriskonsults no juridiskās palīdzības saņēmēja papildus šai viņa maksājamajai daļai nevar saņemt nekādu citu atalgojumu vai atlīdzību.

10 Ministra Dekrētā par juridisko palīdzību šīs juridiskās palīdzības piešķiršanas nosacījumi ir reglamentēti sīkāk.

11 Šī dekrēta 1. pantā ir paredzēts, ka juridiskā palīdzība tiek piešķirta, pamatojoties uz pieejamajiem līdzekļiem, kā arī tās pieprasītāja mantisko stāvokli, un ka tā viņam var tikt piešķirta vai nu bez maksas, vai — saskaņā ar grozījumiem, kas 2002. gadā tika veikti iepriekš spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā — par daļēju atlīdzību, kas jāmaksā viņam pašam. Šajā dekrētā šajā sakarā tiek izšķirta "pamatiemaksa"("perusomavastuu") un "papildu iemaksa" ("lisäomavastuu").

12 Atbilstoši ministra Dekrēta par juridisko palīdzību 5. pantam pamatiemaksa atbilst noteiktai procentuālai likmei no attiecīgā juriskonsulta honorāra un izmaksām,

ieskaitot PVN, ja tas ir iekļauts izdevumu aprēķinā. Šī procentuālā likme ir noteikta atkarībā no šādiem pieejamajiem ikmēneša ienākumiem:

“Neprecētai personai:

līdz EUR 650: 0 %

līdz EUR 850: 20 %

līdz EUR 1000: 30 %

līdz EUR 1200: 40 %

līdz EUR 1300: 55 %

līdz EUR 1400: 75 %

Personai, kam ir partneris:

līdz EUR 550: 0 %

līdz EUR 650: 20 %

līdz EUR 800: 30 %

līdz EUR 1000: 40 %

līdz EUR 1100: 55 %

līdz EUR 1200: 75 %.”

13 Ministra Dekrēta par juridisko palīdzību 6. pantā precizēts, ka jebkurā gadījumā tā netiek piešķirta, ja pieejamie līdzekļi pārsniedz EUR 1400 neprecētām personām un EUR 1200 personu pāriem.

14 Atbilstoši šī paša ministra dekrēta 7. pantam papildu iemaksa tiek pieprasīta tad, ja juridiskās palīdzības saņēmējam ir noguldījumi vai cits viegli izmantojams īpašums vērtībā, kas pārsniedz EUR 5000. Šīs iemaksas lielums ir puse no šo depozītu un īpašumu, kas pārsniedz minēto summu, vērtības.

15 Ministra Dekrētā par juridiskās palīdzības atlīdzināšanas kritērijiem ir noteikti honorāru izmaksām piemērojamie kritēriji. Šī dekrēta 2.–7. pantā šajā sakarā ietverti detalizēti noteikumi par parasto honorāru aprēķināšanas kārtību, savukārt tā 8. un 9. pantā reglamentētas situācijas, kurās honorāru lielums ir noteikts lielāks vai, gluži pretēji, mazāks nekā parastais honorāru lielums. Atbilstoši šī dekrēta 11. pantam šie paši kritēriji tiek piemēroti tad, ja valsts birojs tiesvedības ietvaros sniedz juridiskās palīdzības pakalpojumus.

Tiesiskais regulējums par PVN

16 Saskaņā ar 1993. gada 30. decembra Likuma par pievienotās vērtības nodokli (*arvonlisäverolaki* (1501/1993) 1. pantu juridiskā palīdzība, ko tiesvedības ietvaros sniedz privāts juriskonsults, tiek aplikta ar PVN kā juridisko pakalpojumu sniegšana. Savukārt juridiskā palīdzība, ko bez maksas vai par daļēju atlīdzību sniedz valsts biroji, ar šo nodokli netiek aplikta.

Pirmstiesas procedūra

17 2004. gada 13. oktobrī Komisija Somijas iestādēm nosūtīja vēstuli par atšķirīgo attieksmi, kāda tās tiesību aktos par PVN noteikta tāda paša veida juridiskajai palīdzībai

atkarībā no tā, vai to sniedz privāti juriskonsulti vai valsts biroji. Saskaņā ar Komisijas savākto informāciju šis režīms ir radījis nozīmīgus konkurences izkropļojumus par sliktu privātajiem juriskonsultiem.

18 2004. gada 17. decembra vēstulē Somijas iestādes aprakstīja juridiskās palīdzības pakalpojumiem piemērojamo PVN režīmu, paskaidrojot, ka tas kropļojot konkurenci tikai ierobežotā mērā, jo juridiskās palīdzības saņēmēja izvēli starp valsts birojiem un privātiem juriskonsultiem galvenokārt nosaka nevis aplikšana ar PVN, bet citi faktori, tādi kā profesionālā pieredze un valsts biroju noslogojums.

19 Uzskatīdama šos paskaidrojumus par neapmierinošiem, Komisija 2005. gada 19. decembrī atbilstoši EKL 226. pantam Somijas Republikai nosūtīja brīdinājuma vēstuli, apgalvojot, ka, ja juridiskās palīdzības saņēmējs pats to daļēji apmaksā un šo palīdzību var sniegt arī privāts juriskonsults, proti, tiesvedības ietvaros, valsts biroju sniegtajiem pakalpojumiem jātiek apliktiem ar PVN. Pēc Komisijas domām, valsts biroji šādā gadījumā nedarbojas kā valsts iestādes Sestās direktīvas 4. panta 5. punkta pirmās daļas izpratnē un tas, ka attiecīgie pakalpojumi netiek aplikti ar nodokli, rada nozīmīgus konkurences traucējumus šīs normas otrās daļas izpratnē.

20 Savā 2006. gada 16. februāra atbildē Somijas Republika atkārtoja savus argumentus, uzskatīdama par samākslotu Komisijas premisu, ka valsts biroji darbojas kā valsts iestādes tad, kad tie sniedz juridiskus padomus ārpus tiesvedības ietvariem, bet ne tad, kad šī iesaistīšanās notiek tiesvedības ietvaros, tāpat kā tad, kad palīdzība tiek sniegta par velti, bet ne tad, kad tā tiek sniegta par daļēju tās saņēmēja maksātu atlīdzību.

21 Nebūdama apmierināta ar šo atbildi, Komisija 2006. gada 15. decembrī Somijas Republikai nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā, pirmkārt, secināja, ka Somijas Republika ir pārkāpusi Sestās direktīvas 2. panta 1. punktu un 4. panta 1., 2. un 5. punktu attiecībā uz noteiktiem pakalpojumiem, ko valsts biroji sniedz par daļēju atlīdzību, un, otrkārt, aicināja šo dalībvalsti izpildīt šī atzinuma prasības divu mēnešu laikā pēc tā saņemšanas.

22 Ar 2007. gada 15. februāra vēstuli Somijas Republika atbildēja uz šo argumentēto atzinumu, saglabājot nostāju, ko tā bija paudusi savā atbildē uz brīdinājuma vēstuli.

23 Pastāvot šādiem apstākļiem, Komisija nolēma celt šo prasību.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

24 Komisija precizē, ka ar šo prasību tā Somijas Republikai pārmet tikai to, ka tā neapliek ar PVN juridiskās palīdzības pakalpojumus, ko valsts biroji sniedz tiesvedības ietvaros par šīs palīdzības saņēmēja daļēju atlīdzību. Ar šo prasību tādējādi netiekot apšaubīts, ka šie paši pakalpojumi netiek aplikti ar nodokli tad, ja valsts biroji tos sniedz bez maksas, lai gan privāta juriskonsulta sniegtie pakalpojumi jebkurā gadījumā tiek aplikti ar PVN, valstij apmaksājot juriskonsulta aprēķinātos honorārus un PVN. Šādu valsts biroju neaplikšanu ar nodokli šajā pēdējā gadījumā izraisot tas, ka šie pakalpojumi tiek sniegti, juridiskās palīdzības saņēmējam tos daļēji neapmaksājot, jo vienīgais šajos birojos strādājošo juristu atalgojums ir viņu parastā darba alga. Tādējādi šādus pakalpojumus nevarot uzskatīt par tādiem, kas tiek sniegti par atlīdzību Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta izpratnē.

25 Savukārt, pēc Komisijas domām, tad, ja valsts biroji sniedz juridiskās palīdzības pakalpojumus tiesvedības ietvaros par šo pakalpojumu saņēmēja maksātu daļēju atlīdzību, tie veic saimniecisko darbību Sestās direktīvas izpratnē. Šīs saimnieciskās darbības rezultātā tiekot sniegti pakalpojumi par atlīdzību šīs direktīvas 2. panta 1. punkta izpratnē, jo pastāv tieša saikne starp valsts biroja sniegto pakalpojumu un palīdzības saņēmēja maksāto samaksu.

26 Pastāvot šādiem apstākļiem, Komisija uzskata, ka ir jāpārbauda šīs direktīvas 4. panta 5. punktā paredzēto atkāpju piemērojamība.

27 Tā šajā sakarā apgalvo, ka attiecībā uz attiecīgajiem pakalpojumiem valsts biroji nedarbojas kā valsts iestādes minētās normas pirmās daļas izpratnē, jo šie pakalpojumi netiek sniegti tiesiskajā režīmā, kas ir raksturīgs tikai tiem (it īpaši skat. 2000. gada 14. decembra spriedumu lietā C-446/98 *Fazenda Pública*, *Recueil*, I-11435. lpp., 17. punkts un tajā minētā judikatūra). Valsts biroji šos pakalpojumus nesniedzot atbilstoši īpašām tiesību normām, kas nav piemērojamas juriskonsultiem, bet gan darbojoties tā paša tiesiskā režīma ietvaros kā šie pēdējie. Situācija šajā sakarā esot citāda, kad valsts biroji sniedz juridiskās palīdzības pakalpojumus ārpus tiesvedības ietvariem. Tā kā šādu darbību privāti juriskonsulti nevar veikt, valsts biroji to neveicot tādos pašos juridiskajos apstākļos kā tie, kas piemērojami šiem juriskonsultiem.

28 Katrā ziņā Komisija uzskata, ka šī valsts biroju neaplikšana ar nodokli attiecībā uz juridiskās palīdzības pakalpojumiem, kas sniegti par daļēju atlīdzību, rada nozīmīgus konkurences izkropļojumus Sestās direktīvas 4. panta 5. punkta otrās daļas izpratnē. Ņemot vērā to ienākumu nelielo maksimālo apjomu un īpašumu, no kuriem atkarīga šīs palīdzības piešķiršana, 22 % starpība, kas atbilst Somijā piemērojamajai PVN likmei,

attiecībā uz maksājamo daļējo atlīdzību ievērojami kropļojot konkurenci, jo vairāk tāpēc, ka gala patērētājiem nav tiesību šo nodokli atskaitīt. Šis konkurences kropļojums esot jāuzskata par "vairāk nekā nenozīmīgu" judikatūras izpratnē (skat. 2008. gada 16. septembra spriedumu lietā C-288/07 *Isle of Wight Council* u.c., Krājums, I-7203. lpp., 79. punkts), jo katru gadu vairāk nekā 4000 personu izmanto juridiskās palīdzības pakalpojumus par daļēju atlīdzību.

29 Somijas valdība apgalvo, ka valsts biroju sniegtie juridiskās palīdzības pakalpojumi esot vienots vesels, ko nevar uzskatīt par saimniecisku darbību Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta izpratnē. Šie pakalpojumi netiekot sniegti tādā veidā, lai nosegtu to radītās izmaksas, bet gan pamatā tiekot finansēti no valsts līdzekļiem. Šīs darbības veikšana tādējādi neesot saistīta ar saimniecisko risku, kas raksturo parastu komerciālu darbību. Turklāt daļējā atlīdzība pat daļēji nenosedzot ar šādiem pakalpojumiem saistītās izmaksas. Būtu neiespējami kā specifisku saimniecisku darbību nodalīt šo biroju darbības privāto aspektu. Šādu nodalīšanu nevarētu pamatot ne minimālā daļējā atlīdzība, kas atkarībā no viņu finansiālās situācijas jāmaksā zināmiem palīdzības saņēmējiem, ne šo pakalpojumu saturs.

30 Attiecībā uz Sestās direktīvas 4. panta 5. punkta pirmo daļu Somijas valdība uzsver, ka juridiskā palīdzība var tikt sniegta vienīgi saskaņā ar īpašo ar to saistīto juridisko režīmu. Valsts biroji veicot specifisku uzdevumu, kas tiem uzticēts ar likumu, un atbilstoši tam tiem esot pienākums sniegt šo palīdzību. Esot taisnība, ka privāta juriskonsulta iespēja sniegt šādu juridisko palīdzību arī balstās uz šo pašu likumu. Tomēr šādā gadījumā šī palīdzība tiekot sniegta pēc valsts biroja lēmuma un privātajam juriskonsultam jādodot sava piekrišana. Tādējādi valsts iestāde pilnvarojot trešo personu veikt darbību, kas ietilpst valsts iestādes pilnvarās.

31 Katrā ziņā Somijas valdība uzskata, ka tas, ka attiecīgais pakalpojums netiek aplikts ar PVN, nerada nozīmīgus konkurences traucējumus Sestās direktīvas 4. panta 5. punkta otrās daļas izpratnē. Papildus tam, ka nav droši, ka var runāt par konkurences traucējumiem, jo juridiskās palīdzības saņemšanai nepieciešams attiecīgs lēmumus un atlīdzība ir noteikta tiesību aktos, statistikas dati parādot, ka klienti, kuri par juridiskās palīdzības pakalpojumiem maksā daļēju atlīdzību, ir izteiktā mazākumā no privātu juriskonsultu sniegtās juridiskās palīdzības klientiem. Turklāt attiecībā uz lietām, kurās tikusi maksāta daļēja atlīdzība, attiecība starp lietām, ar kurām nodarbojušies privātie juriskonsulti, un lietām, ar kurām nodarbojušies valsts juriskonsulti tiesvedības ietvaros, laika posmā no 2004. līdz 2006. gadam esot palikusi nemainīga. Visbeidzot, juriskonsulta izvēli ietekmējot citi faktori, nevis PVN, it īpaši agrākās attiecības ar klientiem un juriskonsulta zināšanas.

Tiesas vērtējums

32 Ievadam jāprecizē, ka ar šo prasību Komisija neapstrīd, ka ar PVN netiek aplikti juridiskās palīdzības pakalpojumi, ko valsts biroji sniedz tad, ja šie pakalpojumi tiek sniegti, pirmkārt, bez maksas tiesvedības ietvaros un, otrkārt, ārpus tiesvedības ietvariem, vienalga, par maksu vai bez maksas.

33 Šī Komisijas prasība attiecas vienīgi uz to, ka ar PVN netiek aplikti juridiskās palīdzības pakalpojumi, ko valsts biroji sniedz tiesvedības ietvaros par daļēju palīdzības saņēmēja veiktu atlīdzību, ja viņa pieejamie ienākumi pārsniedz minimumu, kas noteikts, lai varētu saņemt bezmaksas juridisko palīdzību, bet ir zemāki par maksimālo summu, kas izslēdz iespēju šādu juridisko palīdzību saņemt. Tādējādi ir redzams, ka Komisijas prasības pamatā ir tas, ka par daļēju palīdzības saņēmēju veiktu atlīdzību Somijā spēkā esošais juridiskās palīdzības režīms tiek attiecināts uz personām, kurām ir ienākumi, kas, lai gan ierobežoti, tomēr ir augstāki nekā personām, kuras saņem bezmaksas

juridisko palīdzību. Tālākā argumentācija tādējādi attiecas tikai uz šo valsts biroju sniegtās juridiskās palīdzības daļu.

34 Jāatgādina — kaut gan Sestajā direktīvā ir noteikta ļoti plaša PVN piemērošanas joma, šis nodoklis attiecas tikai uz darbību, kas ir saimnieciska rakstura (šajā sakarā it īpaši skat. 1996. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-306/94 *Régie dauphinoise*, *Recueil*, I-3695. lpp., 15. punkts; 2003. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-305/01 *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring*, *Recueil*, I-6729. lpp., 39. punkts, kā arī 2007. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-369/04 *Hutchison 3G* u.c., Krājums, I-5247. lpp., 28. punkts).

35 Saskaņā ar Sestās direktīvas 2. pantu par darījumiem, kas apliekami ar nodokli, līdz ar preču ievešanu ar PVN tiek aplikta preču piegāde un pakalpojumu sniegšana, kas par atlīdzību veikta valsts teritorijā. Turklāt atbilstoši šīs direktīvas 4. panta 1. punktam par nodokļu maksātāju uzskata visas personas, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru saimniecisku darbību neatkarīgi no šīs darbības mērķa un rezultāta (it īpaši skat. 1987. gada 26. marta spriedumu lietā 235/85 Komisija/Nīderlande, *Recueil*, 1471. lpp., 6. punkts; 2000. gada 12. septembra spriedumu lietā C-260/98 Komisija/Grieķija, *Recueil*, I-6537. lpp., 24. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Isle of Wight Council* u.c., 26. un 27. punkts).

36 "Saimnieciskās darbības" jēdziens Sestās direktīvas 4. panta 2. punktā ir definēts kā tāds, kas aptver visas ražotāju, tirgotāju un pakalpojumu sniedzēju darbības, tostarp pastāvīgu ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas izmantošanu nolūkā gūt no tā ienākumus (it īpaši skat. 2005. gada 26. maija spriedumu lietā C-465/03 *Kretztechnik*, Krājums, I-4357. lpp., 18. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Hutchison 3G* u.c., 27. punkts).

37 Šo definīciju analīze parāda saimnieciskās darbības jēdziena piemērošanas jomu un tā objektīvo raksturu, jo par darbību uzskatāma pati darbība neatkarīgi no tās mērķa un

rezultāta (it īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Grieķija, 26. punkts, kā arī 2006. gada 21. februāra spriedumu lietā C-223/03 *University of Huddersfield*, Krājums, I-1751. lpp., 47. punkts un tajā minētā judikatūra). Darbību parasti atzīst par saimniecisku, ja tā ir ilglaicīga un tiek veikta par atlīdzību, ko saņem darbības veicējs (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Nīderlande, 9. un 15. punkts, kā arī 2007. gada 13. decembra spriedums lietā C-408/06 *Götz*, Krājums, I-11295. lpp., 18. punkts).

38 Taču no judikatūras izriet, ka atlīdzības iekasēšana pati par sevi konkrētai darbībai nevar piešķirt saimnieciskas darbības raksturu (iepriekš minētais spriedums lietā *Hutchison 3G* u.c., 39. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *Götz*, 21. punkts).

39 Lai novērtētu Komisijas iesniegtās prasības pamatotību, vispirms jāpārbauda, vai par daļēju atlīdzību tiesvedības ietvaros sniegtie valsts biroju juridiskās palīdzības pakalpojumi ir saimnieciska darbība Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta un 4. panta 1. un 2. punkta izpratnē.

40 Uzreiz jāatzīmē, ka, ņemot vērā objektīvo saimnieciskās darbības jēdziena raksturu, tam, ka valsts biroju darbību veido ar likumu uzticēto un reglamentēto funkciju veikšana sabiedrības interesēs un bez jebkāda komerciāla mērķa, šajā sakarā nav nozīmes. Sestās direktīvas 6. pantā ir skaidri paredzēts, ka ar PVN tiek apliktas noteiktas darbības, kas tiek veiktas, pildot likumu (šajā sakarā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Nīderlande, 10. punkts, un lietā Komisija/Grieķija, 28. punkts).

41 Turklāt nav strīda, ka strīdīgos juridiskās palīdzības pakalpojumus valsts biroji sniedz pastāvīgi.

42 Šādos apstākļos jāpārbauda, vai šos pakalpojumus var uzskatīt par tādiem, ko šie valsts biroji sniedz par atlīdzību.

43 Šajā ziņā jāatzīmē, ka no judikatūras izriet, ka PVN sistēmas ietvaros ar nodokli apliekamās darbības paredz, ka starp pusēm notiek darījums, attiecībā uz kuru tiek noteikta cena vai samaksa. Tādējādi tad, ja pakalpojuma sniedzēja darbību veido vienīgi pakalpojumu sniegšana bez tiešas atlīdzības, nepastāv nodokļa bāze un šie pakalpojumi tādējādi netiek aplikti ar PVN (skat. 1982. gada 1. aprīļa spriedumu lietā 89/81 *Hong-Kong Trade Development Council*, *Recueil*, 1277. lpp., 9. un 10. punkts, kā arī 1994. gada 3. marta spriedumu lietā C-16/93 *Tolsma*, *Recueil*, I-743. lpp., 12. punkts).

44 No tā saskaņā ar judikatūru izriet, ka pakalpojumu sniegšana tiek veikta "par atlīdzību" Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta izpratnē tikai tad, ja starp pakalpojuma sniedzēju un tā saņēmēju pastāv tiesiskas attiecības, kurās ir savstarpējs izpildījums un pakalpojumu sniedzēja saņemtā atlīdzība ir reāla samaksa par pakalpojuma saņēmējam sniegto pakalpojumu (it īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Tolsma*, 14. punkts; 1997. gada 5. jūnija spriedumu lietā C-2/95 *SDC*, *Recueil*, I-3017. lpp., 45. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring*, 47. punkts).

45 Tādējādi atbilstoši Tiesas judikatūrai pakalpojumu sniegšana par atlīdzību minētā Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta izpratnē paredz tiešu saikni starp sniegto pakalpojumu un saņemto samaksu (it īpaši skat. 1988. gada 8. marta spriedumu lietā 102/86 *Apple and Pear Development Council*, *Recueil*, 1443. lpp., 11. un 12. punkts; 1997. gada 16. oktobra spriedumu lietā C-258/95 *Fillibeck*, *Recueil*, I-5577. lpp., 12. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Grieķija, 29. punkts).

46 Šajā lietā jāatzīst, ka juridiskās palīdzības pakalpojumi, par kuriem ir runa šajā prasībā, netiek sniegti bez maksas un tādējādi bez jebkādas samaksas, jo šo pakalpojumu saņēmējiem valsts birojiem ir jāmaksā atlīdzība.

47 Tomēr nav strīda, ka šī atlīdzība ir tikai daļēja tādā nozīmē, ka tā nenosedz visu valsts tiesiskajā regulējumā atkarībā no prāvas veida noteikto par valsts biroju un privāto juriskonsultu pakalpojumiem maksājamā honorāra summu. Kā izriet no šī sprieduma 12.–14. punkta, atlīdzība, ko veido pamatiemaksa, ir 20–75 % no šīs summas. Ir taisnība, ka šo kompensāciju atkarībā no pakalpojuma saņēmēja mantiskā stāvokļa var papildināt papildu iemaksa. Tomēr Komisija neapgalvo un, kā savu secinājumu 48. punktā atzīmējis ģenerāladvokāts, ņemot vērā valsts tiesiskajā regulējumā juridiskās palīdzības piešķiršanai noteiktās ienākumu maksimālās summas, ir maz ticams, ka šī papildu maksa varētu novest pie tā, ka pakalpojuma saņēmējs maksātu atlīdzību, kas atbilstu visam šajā tiesiskajā regulējumā par juridiskās palīdzības pakalpojumu sniegšanu noteiktajam honorāru apjomam.

48 Lai gan šī daļējā atlīdzība atbilst daļai no šiem honorāriem, tās apmērs netiek aprēķināts, pamatojoties tikai uz šo honorāru summu, bet ir atkarīgs arī no pakalpojuma saņēmēja ienākumiem un īpašuma. Tādējādi tieši šo pēdējo līmenis, nevis, piemēram, valsts biroju veikto darba stundu skaits vai attiecīgās lietas sarežģītība nosaka to honorāru daļu, kas jāapmaksā pakalpojuma saņēmējam.

49 No tā izriet, ka atlīdzība, ko valsts birojiem maksā juridiskās palīdzības saņēmēji, tikai daļēji ir atkarīga no reālās sniegto pakalpojumu vērtības un saikne ar to ir jo vājāka, jo niecīgāki ir šo pakalpojumu saņēmēju ienākumi un īpašums.

50 Kā ģenerāladvokāts atzīmējis savu secinājumu 50. un 51. punktā, šo secinājumu apstiprina dati, ko Somijas valdība sniegusi šīs prasības ietvaros, ka 2007. gadā valsts biroju sniegtās juridiskās palīdzības, kas atbilst tikai viena trešdaļai no valsts biroju sniegtajiem pakalpojumiem, saņēmēju maksātā atlīdzība veido tikai 1,9 miljonus EUR, kamēr šo biroju darbības bruto izmaksas bija 24,5 miljoni EUR. Pat tad, ja šie dati ietver arī ārpus tiesvedības ietvariem sniegtās juridiskās palīdzības pakalpojumus, šī starpība liek domāt, ka pakalpojumu saņēmēju maksājamā daļējā atlīdzība drīzāk jāpielīdzina maksājumam, kura iekasēšana pati par sevi attiecīgajai darbībai nepiešķir saimnieciskas darbības raksturu, nekā samaksai šī vārda tiešā nozīmē.

51 Ņemot vērā šos faktorus, neizskatās, ka saikne starp valsts biroju sniegtajiem juridiskās palīdzības pakalpojumiem un to saņēmēju maksājamo samaksu būtu pietiekami tieša, lai to varētu uzskatīt par atlīdzību par šiem pakalpojumiem un tādējādi — lai tie tiktu uzskatīti par saimniecisko darbību Sestās direktīvas 2. panta 1. punkta un 4. panta 1. un 2. punkta izpratnē.

52 Šajā lietā Komisija nav sniegusi citus pierādījumus par to, ka attiecīgie pakalpojumi būtu šāda saimnieciska darbība. It īpaši, lai gan Komisija savā prasībā apgalvo, ka pastāv tieša saikne starp pakalpojumu saņēmēju maksāto daļējo atlīdzību un valsts biroju sniegtajiem pakalpojumiem, tā šī apgalvojuma pamatojumam nav izvirzījusi nekādu konkrētu argumentāciju un nav sniegusi nekādus pierādījumus, kas varētu pamatot šādas tiešas saiknes pastāvēšanu, īpaši, ņemot vērā, ka šīs daļējās samaksas noteikšanai tiek ņemti vērā pakalpojumu saņēmēju ienākumi un manta. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pienākumu neizpildes procedūras ietvaros atbilstoši EKL 226. pantam Komisijai ir jāpierāda, ka pastāv apgalvotā pienākumu neizpilde. Tieši Komisijai ir jāiesniedz Tiesai vajadzīgā informācija, lai pierādītu, ka pastāv pienākumu neizpilde, bez tiesībām pamatoties uz jebkādu pieņēmumu (it īpaši skat. 2005. gada 26. aprīļa spriedumu lietā C-494/01 Komisija/Īrija, Krājums, I-3331. lpp., 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

53 Šādos apstākļos, nepastāvot valsts biroju saimnieciskai darbībai, un, tā kā Sestās direktīvas 4. panta 5. punkta pirmās daļas piemērojamība paredz iepriekšēju atzinumu par attiecīgās darbības saimniecisko raksturu (šajā sakarā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Hutchison 3G* u.c., 42. punkts, kā arī lietā *Götz*, 15. punkts), nav jāpārbauda Komisijas argumenti par to, vai, pirmkārt, šie biroji sniedz strīdīgos juridiskās palīdzības pakalpojumus kā valsts iestādes minētās normas pirmās daļas izpratnē un, otrkārt, vai šīs darbības neaplikšana ar PVN jebkurā gadījumā rada nozīmīgus konkurences traucējumus šīs pašas normas otrās daļas izpratnē.

54 Ņemot vērā iepriekš minēto, šī prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

55 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Somijas Republika ir prasījusi piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Komisijai spriedums ir nelabvēlīgs, jāpiespriež Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) Eiropas Kopienu Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]